

QUÈ ÉS EL COMPLEX DE L'ART?

SEGONA PART —

PRIMERA SESSIÓ AMB JOAN RAMON RESINA

— Dimecres 9 d'octubre, a les 19.30 h

Conferència: *A cop d'esdeveniment. La difícil escenificació de la capitalitat de Barcelona*

RESUM DE LA CONFERÈNCIA

Des de l'enderrocament de les muralles i la creació de l'Eixample, Barcelona s'ha constituït com a subjecte polític a cop d'esdeveniments. Aquests s'han caracteritzat gairebé sempre per un populisme reivindicatiu, que els revestia de suport col·lectiu, i per la intervenció d'elits municipals i econòmiques que no han acabat de tenir mai prou poder polític. En aquest eix d'actuació, l'estat central gairebé sempre ha funcionat com un intermediari que enfronta dos jugadors, i això ha influït enormement en la imatge pública de la ciutat.

Amb l'exposició del 1888, Barcelona esdevenia capital en l'imaginari dels seus propis ciutadans; pretenia ser «la París del sud». L'obra *Còpies* (2000-en curs) d'Oriol Vilanova il·lustra el 1888 com a primer gran esdeveniment en què Barcelona va intentar crear una identitat global. De fet, l'arc de triomf de Barcelona no es va construir per commemorar cap fita militar, sinó només per celebrar l'Exposició Universal. La iconografia de l'arc mostra, d'una banda, l'agricultura i indústria; i de l'altra, l'art i el comerç. És una representació de lluites civils. Aquesta renaixença econòmica i social no podia passar desapercebuda i l'Estat en va vigilar de ben a prop les derives nacionalistes. Les limitacions de pressupost van impedir a la Mancomunitat de Catalunya embarcar-se en una nova exposició programada per al 1905 per Josep Puig i Cadafalch, que finalment es va dur a terme el 1929. Aquesta distància en el temps il·lustra l'ambició i la impotència de les iniciatives de les institucions catalanes.

Si la primera exposició s'havia concebut amb el signe de l'historicisme, la del 1929 va suposar un nou espai per visualitzar el Noucentisme. La muntanya de Montjuïc es va enjardinar amb plantes autòctones i ornamentacions clàssiques. Es van construir quatre columnes jòniques per simbolitzar les quatre barres, però van ser demolides per ordre del govern central un any abans. Al seu lloc s'hi van erigir dues torres d'estil feixista. El Poble Espanyol i els voltants van fer de marc per a dos projectes: un era de la Mancomunitat de Catalunya, i l'altre de Miguel Primo de Rivera. Els dos volien restituir la identitat de la ciutat, la de Catalunya i l'espanyola, però aquesta identitat no va quedar mai resolta. L'exposició del 1929 implica també un nou objectiu per a Barcelona: la de promoure-la com a ciutat turística a partir de dos eixos: el cosmopolitisme i el mediterranisme.

Cinc mesos després de la Exposició del 1929, els mercats financers es van col·lapsar i Miguel Primo de Rivera inicia el camí cap a l'exili. El dèficit amb què queda la ciutat és de 180 milions de pessetes, però Barcelona aconsegueix noves infraestructures, com ara tramvies, l'estació de França, una central de correus, el metro, una nova presó, i es converteix en una ciutat oberta a les onades d'immigrants que comencen a arribar de la resta d'Espanya. Situacions similars es produiran tant amb els Jocs Olímpics del 1992 com amb el Fòrum de les Cultures del 2004, en què la identitat de Barcelona continuarà construint-se a partir d'uns interessos polítics i econòmics disputats.

